

## **SPORNA PRAVNA PITANJA I PRAKTIČNI PROBLEMI U POSTUPKU REORGANIZACIJE**

### **Uvod**

Reorganizacija stečajnog dužnika predstavlja novi pravni institut stečajnog prava. Ona je znatno širi i funkcionalni pravni akt u sanaciji stečajnog dužnika u odnosu na njoj slični pravni institut prinudnog poravnanja. Ona je, pre svega, korisna za stečajnog dužnika jer se njenom realizacijom uklanja stečajni razlog. Ona je i u interesu poverilaca, jer vodi uspešnom namirenju njihovih potraživanja u većoj meri od onoga što bi dobili bankrotstvom stečajnog dužnika. Nesumnjivu korist od reorganizacije imaju zaposleni radnici stečajnog dužnika, kao i društvena zajednica. Reorganizacijom se čuva pravni subjektivitet stečajnog dužnika i obezbeđuje da isti nastavi sa svojim privrednim aktivnostima. To neposredno vodi i očuvanju radno-pravnog statusa zaposlenih kod stečajnog dužnika. Isti slučaj je sa vlasnicima kapitala stečajnog dužnika. Reorganizacijom se čuvaju i njihovi vlasnički udeli u osnivačkom kapitalu.

Reorganizacija se pokušava samo ako postoji realna mogućnost za finansijski oporavak. Mora postojati stvaran posao, koji funkcioniše i koji je moguće reorganizovati. Situacija u velikom broju slučajeva neće biti laka i bankrotstvo će biti bolji put za ostvarivanje maksimalnih sredstava od imovine u stečaju. Poverioci će se poslužiti planom reorganizacije kada smatraju da bi im plan, s obzirom na okolnosti konkretnog stečajnog postupka, omogućio bolje namirenje njihovih tražbina, odnosno da bi on u većoj meri zaštitio njihove pravne i ekonomske interese, nego što bi to bilo u slučaju sprovođenja klasičnog redovnog stečajnog postupka u obliku bankrotstva.

Upravo zato što je postupak reorganizacije nov procesni institut stečajnog prava, ali i zbog toga što Zakon o stečajnom postupku ("Sl. glasnik", br. 84/04) nije dovoljno kvalitetno ustrojio postupak reorganizacije, postoji mnogo spornih pravnih pitanja, ali i praktičnih problema u sprovođenju reorganizacije stečajnog dužnika. Namera pisca ovog tematskog rada je da ustanovi sporna pravna pitanja, ukaže na praktične probleme u sprovođenju postupka reorganizacije i da pokuša da predloži adekvatne odgovore putem kojih bi se u budućnosti postupak reorganizacije sproveo na brz, efikasan, praktičan i zakonit način.

### **Plan reorganizacije**

Pod reorganizacijom se podrazumeva namirenje poverilaca, na način i pod uslovima određenim planom reorganizacije. Plan reorganizacije je dokument kojim se postojeće obaveze stečajnog dužnika prema stečajnim poveriocima preuređuju u nove obaveze, kao i kojim se definišu buduće aktivnosti privrednog društva, a naročito u pogledu toga kako, kada i u kojoj meri će biti isplaćena dugovanja dospelu u prošlosti. Odobreni plan od strane suda reorganizuje stare obaveze

\* Sudija Vrhovnog suda Srbije.

nastale pre stečaja u ono što, u suštini, predstavlja novi ugovor. Obaveze koje nastanu u toku reorganizacije (znači, posle podnošenja predloga za pokretanje stečajnog postupka) isplaćuju se odmah, od postojećih prihoda, dok privredno društvo nastavlja s poslovanjem.

Stečajni postupak koji obuhvata reorganizaciju sprovodi se prema planu reorganizacije koji se sačinjava u pismenoj formi. Sprovođenje reorganizacije stečajnog dužnika započinje podnošenjem plana reorganizacije. Plan je, u stvari, predlog ugovora koji bi u slučaju da bude usvojen redefinisao odnose stečajnog dužnika i njegovih poverilaca. Usvajanje i sprovođenje plana reorganizacije vrši se uz obavezu sudsku kontrolu. Usvojeni plan ima snagu izvršne isprave, te predstavlja kombinaciju ugovora i sudske odluke.

Plan reorganizacije je dokument kojim se postojeće obaveze stečajnog dužnika prema stečajnim poveriocima preuređuju u nove obaveze, kao i kojim se definišu buduće aktivnosti privrednog društva, a naročito u pogledu toga kako, kada i u kojoj meri će biti isplaćena dugovanja dospela u prošlosti. Odobreni plan od strane suda reorganizuje stare obaveze nastale pre stečaja i u suštini predstavlja novi ugovor. Obaveze koje nastanu u toku reorganizacije isplaćuju se odmah, od postojećih prihoda, dok privredno društvo ne nastavlja sa poslovanjem.

Zakonodavac ne govori o cilju koji se planom reorganizacije želi postići. Međutim, u teoriji prevladava stav da se planovi reorganizacije mogu podeliti u tri osnovne grupe: 1) likvidacioni plan, 2) prenosni plan, odnosno plan takozvane prenosne sankcije, i 3) sanacioni plan.

Cilj likvidacionog plana je likvidacija stečajnog dužnika, ali i samog preduzeća čiji je on pravni nosilac. To je i cilj bankrotstva, u kojem se plan reorganizacije ne izgrađuje. Likvidacioni plan obično se izrađuje u situacijama u kojima bi se ispunjenjem već postojećih ugovora stečajnog dužnika bitno povećala stečajna masa, a samim tim i kvota namirenja stečajnih poverilaca, zbog čega je potrebno odrediti privremeni nastavak poslovanja. U postupku bankrotstva, u kojem nije izražen plan reorganizacije, po pravilu se imovina stečajnog dužnika mora neodložno unovčiti. Prednost likvidacionog plana reorganizacije u odnosu na bankrotstvo jeste u tome što se njime može odstupiti od zakonskih pravila o načinu i vremenu unovčenja predmeta stečajne mase.

Cilj prenosnog plana jeste likvidacija stečajnog dužnika, ali ne i preduzeća čiji je on pravni nosilac. Ovakvim planom reorganizacije predviđa se da se u celini ili funkcionalno osposobi deo preduzeća stečajnog dužnika i da se on prenese na treće lice (pogon, deo pogona, poslovna jedinica ili ogranak). Svrha je da se preduzeće, odnosno njegov funkcionalni deo, osposobi za ponovno ostvarivanje prihoda. Treće lice, novi pravni nosilac preduzeća, može biti već postojeći pravni subjekt ili se u tu svrhu može osnovati novi pravni subjekt – društvo preuzimalac. Ovaj prenos preduzeća može se izvršiti tako da novi sticalac ne preuzme dugove kojima mu je navedena imovina opterećena. Što se tiče namirenja poverilaca, moguća su različita rešenja. Tako bi se moglo odrediti da se poverioci stečajnog dužnika namiruju iz kupovne cene dobijene prodajom preduzeća. U pogledu ugovorene cene moglo bi se odrediti da se ona mora isplatiti odmah ili tek nakon određenog vremena. Moglo bi se i odrediti da će se poverioci namirivati iz budućih prihoda preduzeća prenesenog na treće lice. Pojedine grupe poverilaca mogle bi se namiriti tako da dobiju udele u novoosnovanom društvu preuzimalaca.

Cilj sanacionog plana je sanacija samog stečajnog dužnika. Stečajni dužnik nakon zaključenja stečajnog postupka ostaje pravni nosilac svog preduzeća i nastavlja poslovanje. Nakon zaključenja stečajnog postupka dužnik ponovo stiče pravo slobodnog raspolaganja stečajnom masom. Ovim planom želi se odstraniti nesposobnost za plaćanje, odnosno prezaduženost stečajnog dužnika, pa se predviđa niz finansijskih organizaciono-proizvodnih i pravnih mera, koje bi stečajnog dužnika trebale izvući iz nepovoljne ekonomske situacije i osposobiti ga za ponovno ostvarivanje dobiti. Poverioci će se po pravilu namirivati iz budućih prihoda preduzeća. Kao i kod ostalih vrsta stečajnih planova, moguće je predvideti da će se tražbine poverilaca smanjiti ili da se njihovo plaćanje odložiti ili čak oboje. Procenat do kojeg se tražbine mogu smanjiti i rok do kojeg se isplata može odložiti u planu reorganizacije ne podleže ograničenjima, kao što je to bilo kod ranijeg instituta prinudnog poravnjanja.

Prema odredbi čl. 127. st. 2. Zakona o stečajnom postupku propisano je da se plan reorganizacije može podneti istovremeno sa podnošenjem predloga za pokretanje stečajnog postupka, pod uslovom da su ispunjeni ostali uslovi iz ovog zakona. Ovako sročena odredba stvorila je odmah na početku dilemu da li se o planu reorganizacije može odlučiti u prethodnom stečajnom postupku. U teoriji i praksi mnogi zastupaju pravno stanovište da se plan reorganizacije može usvojiti i odobriti u prethodnom stečajnom postupku. Međutim, za ovakvo stanovište nema valjane argumentacije.

To što se plan reorganizacije može podneti istovremeno sa podnošenjem predloga za pokretanje stečajnog postupka ne znači da se na osnovu tako podnetog plana reorganizacije može zakazati ročište za usvajanje plana reorganizacije, na kome bi se odobrio usvojeni plan reorganizacije od strane poverilaca. Odredba čl. 127. st. 2. Zakona o stečajnom postupku podrazumeva samo situaciju da se plan reorganizuje može podneti istovremeno sa podnošenjem predloga za pokretanje stečajnog postupka, i to kada plan podnosi stečajni dužnik. Stečajni pravnik, poverioci koji imaju najmanje 30% obezbeđenih potraživanja, stečajni poverioci koji imaju najmanje 30% neobezbeđenih potraživanja, kao i lica koja su vlasnici najmanje 39% kapitala stečajnog dužnika nemaju pravo da podnesu plan reorganizacije istovremeno sa podnošenjem predloga za pokretanje stečajnog postupka. Ovo stoga što stečajni upravnik, primera radi, još nije imenovan od strane stečajnog veća u momentu podnošenja predloga za pokretanje stečajnog postupka, a ostali predlagači još ne poseduju procesnu legitimaciju za podnošenje plana reorganizacije budući da u prethodnom postupku nije utvrđeno postojanje stečajnog razloga. Ovakav zaključak izvodi se iz stilizacije člana 127. st. 2. Zakona o stečajnom postupku koji ističe da se plan reorganizacije može podneti istovremeno sa podnošenjem predloga za pokretanje stečajnog postupka, pod uslovom da su ispunjeni ostali uslovi iz ovog zakona. Uslovi iz ovog zakona su, u stvari, stečajni razlozi. Naime, odredbom čl. 1. st. 2. ZOSP propisano je da stečajni postupak, u smislu ovog zakona, obuhvata bankrotstvo, odnosno reorganizaciju. Odredbom čl. 2. st. 1. ZOSP propisano je da se bankrotstvo stečajnog dužnika ili njegova reorganizacija sprovode nad stečajnim dužnikom koji je nesposoban za plaćanje. Smatra se da je stečajni dužnik nesposoban za plaćanje ako: 1) ne može odgovoriti svojim obavezama u roku od 45 dana od dana dospelosti obaveze; 2) je potpuno obustavio sva plaćanja u periodu od 30 dana; 3) učini verovatnim da svoje već postoje-

će obaveze neće moći da ispuni po dospeću – preteća nesposobnost za plaćanje. Ako je postupak pokrenut na predlog poverioca koji u sudskom ili poreskom izvršnom postupku nije mogao namiriti svoje potraživanje, prethodni stečajni postupak se neće sprovesti, niti će se dokazivati da je stečajni dužnik prezadužen, već će se odmah pokrenuti stečajni postupak.

Da ostali predlagači, osim stečajnog dužnika, mogu podneti plan reorganizacije tek nakon otvaranja (pokretanja) postupka stečaja utvrđuje odredba čl. 130. st. 1. ZOSP kojom je propisano da se plan reorganizacije podnosi stečajnom sudiji najkasnije 90 dana od dana pokretanja (otvaranja) stečajnog postupka. Ovaj rok važi za sve ovlašćene predlagače osim za stečajnog dužnika – privredno društvo, budući da on može podneti predlog plana reorganizacije uz podnošenje predloga za otvaranje postupka stečaja. Stečajni dužnik-preduzetnik može podneti plan reorganizacije kako uz predlog za otvaranje postupka stečaja, tako i nakon donošenja rešenja o otvaranju postupka stečaja.

U prilog pravnog stanovišta da se u prethodnom stečajnom postupku ne može odobriti plan reorganizacije svedoči i odredba čl. 214. st. 1. Stečajnog zakona Republike Hrvatske (“Narodne novine”, br. 44/96, 29/99, 129/00, 123/03 i 82/86) kojom je propisano da dužnik može stečajni plan podneti zajedno s predlogom za otvaranje stečajnog postupka, a nakon otvaranja stečajnog postupka stečajni plan imaju pravo stečajnom sudiji podneti stečajni upravnik i dužnik pojedinac. Stavom 2. čl. 214. Stečajnog zakona Republike Hrvatske propisano je da ako se na poverilačkom ročištu naloži stečajnom upravniku izrada stečajnog plana, on je dužan da taj plan podnese stečajnom sudiji u primerenom roku.

U prilog ovom shvatanju ide odredba čl. 21.3 st. 1. Stečajnog zakona Republike Hrvatske kojom je propisano da je nakon otvaranja stečajnog postupka dopušteno izraditi stečajni plan u kojem se može odstupiti od zakonskih odredaba o unovčenju i raspodeli stečajne mase.

Dakle, plan reorganizacije stečajni dužnik može podneti zajedno sa predlogom za otvaranje postupka stečaja, a ostali ovlašćeni predlagači u zakonom predviđenom roku nakon otvaranja postupka stečaja.

## **Pravna priroda roka za izradu plana reorganizacije**

Rok za izradu i podnošenje plana reorganizacije propisan je odredbom čl. 130. st. 1. ZOSP. On iznosi 90 dana, s tim da se početak njegovog toka računa od pokretanja (otvaranja) stečajnog postupka. Na temelju takvog zakonskog naređenja u praksi trgovinskih sudova, ali i u teoriji stečajnog prava, izraženo je pravno shvatanje da je rok za podnošenje plana reorganizacije prekluzivnog karaktera. Međutim, ima i pravnih stanovišta da je rok za izradu plana reorganizacije instruktivnog karaktera. Pristalice ovakvog shvatanja smatraju da se ovaj rok može produžiti i to kako u slučaju proteka zakonom propisanog vremenskog trajanja tog roka pre datuma početka primene novog Zakona o stečajnom postupku u postupcima stečaja pokrenutim po ranije važećem Zakonu o prinudnom poravnanju, stečaju i likvidaciji, tako i u slučaju proteka roka iz čl. 130. st. 1. saglasno volji poverilaca iskazanoj jednoglasnom odlukom članova odbora poverilaca. Zakon o stečajnom postupku ne propisuje do kog vremena se u tom slučaju može produžiti osnovni i naknadno određeni rok za podnošenje plana reorganizacije. U svakom slučaju, takva mogućnost ukazuje da se zakonom određeno vreme za podnošenje

plana reorganizacije ne može okarakterisati kao prekluzivan rok. Naprotiv, po pobornicima ovog shvatanja zakonsko ustanovljenje mogućnosti produženja tog roka bez ograničenja njegovog trajanja u slučaju jednoglasne odluke odbora poverilaca jasno ukazuje da se ne radi o prekluzivnom već o instruktivnom roku. Takvo određenje ovog roka je u saglasnosti sa osnovnim ciljem stečajnog postupka. On se opredeljuje kroz zakonsko uređenje najpovoljnijeg vida kolektivnog namirenja stečajnih poverilaca određenog njihovom voljom. Zato se odredbom čl. 130. st. 2. ZOSP bez ograničenja dopušta produžetak rok za izradu i podnošenje plana reorganizacije voljom poverilaca. Istina, donošenje takve odluke se stavlja u nadležnost odbora poverilaca, što bi moglo voditi zaključku da takva odluka ne izražava pravu volju i svih ostalih poverilaca. Na kraju, pobornici ovog stava ističu da bi prihvatanjem stanovišta o prekluzivnosti roka za podnošenje plana reorganizacije značilo ne samo kršenje volje stečajnih poverilaca, već i nemogućnost primene novog Zakona o stečajnom postupku u započetim postupcima stečaja po ranije važećem Zakonu o prinudnom poravnanju, stečaju i likvidaciji, jer prekluzivnost roka za izradu plana reorganizacije imperativno vodi bankrotstvu stečajnog dužnika. Ono nastupa uprkos činjenici da takvu odluku nisu doneli poverioci čije potraživanje iznosi više od 70% ukupnih potraživanja prema stečajnom dužniku. Jasno je da bi takva mogućnost predstavljala ne samo grubo kršenje odredbe čl. 23. st. 5. ZOSP, već i onemogućavanje zakonom ustanovljenog cilja da se postupak stečaja vodi i okonča isključivo u skladu sa iskazanom voljom stečajnih poverilaca.

Iako ovo stanovište ima svoju životnu i pravnu logiku, ono ne može istrpeti kritiku argumentacije za prihvatanje stanovišta da je rok za podnošenje plana reorganizacije prekluzivan.

Članom 5. ZOSP propisano je da se u stečajnom postupku shodno primenjuju odredbe zakona kojima se uređuje parnični postupak, ako ovim zakonom nije drugačije određeno. Prema Zakonu o parničnom postupku svi zakonski rokovi su strogi, neproduživi i prekluzivni. Protekom zakonskog roka stranka u postupku gubi pravo na preduzimanje zakonom ustanovljene procesne radnje. Procesna radnja, u konkretnom slučaju podnošenje plana reorganizacije u pismenoj formi koji je podnet nakon isteka rokova iz čl. 130. st. 1. ZOSP, neblagovremena je. To sa sobom povlači odbačaj kao neblagovremenog plana reorganizacije koji je podnet nakon isteka zakonom predviđenog roka za njegovo podnošenje.

Rok za podnošenje plana reorganizacije ne može biti instruktivni, on može biti samo zakonski. Instruktivni rokovi određuju se za procesne radnje suda. Podnošenje plana reorganizacije nije procesna radnja suda, već procesna radnja stranaka u stečajnom postupku. Za procesne radnje stranaka u postupku stečaja važe zakonski rokovi. Kao što je napred napomenuto, zakonski rokovi su strogi, neproduživi i prekluzivni. Sledi da je i rok za podnošenje plana reorganizacije iz čl. 130. st. 1. ZOSP prekluzivan.

Prekluzivnost roka proizilazi i iz analize zakonskog teksta. Odredbom čl. 23. st. 2. Zakona o stečajnom postupku propisano je da se na prvom poverilačkom ročištu raspravlja o izveštaju o ekonomsko-finansijskom položaju stečajnog dužnika i proceni stečajnog upravnika da li postoji mogućnost reorganizacije stečajnog dužnika. Stečajni poverioci na osnovu dobijenog izveštaja razmatraju da li će se stečajni postupak okončati bankrotstvom stečajnog dužnika ili treba preduzeti mere radi podnošenja plana reorganizacije u stečajnom postupku. Ako na ročištu ste-

čajni poverioci za čije potraživanje se učini verovatnim da iznosi više od 70% ukupnih potraživanja odluče da se stečajni postupak okonča bankrotstvom stečajnog dužnika, stečajno veće donosi odluku o započinjanju postupka prodaje imovine stečajnog dužnika.

Prvo poverilačko ročište održava se najkasnije u roku od 40 dana od dana pokretanja stečajnog postupka. Rešenjem o pokretanju stečajnog postupka, stečajno veće određuje poverilačko ročište. Ako se na prvom poverilačkom ročištu ne izglasa bankrotstvo od strane skupštine poverilaca tada se pristupa izradi plana reorganizacije. Plan reorganizacije se može podneti stečajnom sudiji najkasnije 90 dana od dana pokretanja (otvaranja) stečajnog postupka. To dalje znači da ukoliko je prvo poverilačko ročište zakazano 40 dana od dana otvaranja stečajnog postupka, za izradu plana reorganizacije preostalo je još 50 dana. Ovaj rok stečajni sudija može da produži najviše za 30 dana, što znači da se plan reorganizacije može raditi još najviše 80 dana od dana održavanja tog poverilačkog ročišta. Svako dalje produženje rok za podnošenje plana reorganizacij stečajni sudija može da odobri samo uz jednoglasnu saglasnost članova odbora poverilaca. Ako nijedan plan reorganizacije nije podnet u propisanom roku, stečajno veće donosi odluku o bankrotstvu, a na osnovu tog rešenja stečajni sudija donosi zaključak o unovčenju stečajne mase. To dalje znači da je rok za podnošenje plana reorganizacije prekluzivan, jer je Zakonom o stečajnom postupku decidno predviđeno da ukoliko nijedan plan reorganizacije nije podnet u propisanom postupku stečajni sudija donosi zaključak o unovčenju stečajne mase. To, u stvari, znači bankrotstvo stečajnog dužnika.

Svaki plan reorganizacije podnet nakon donošenja zaključka o unovčenju stečajne mase, koji je donet nakon proteka zakonskog roka za podnošenje plana reorganizacije, bio bi neblagovremen i isti bi stečajni sudija morao da odbaci.

Stečajni zakon R. Hrvatske ne propisuje rokove za podnošenje plana reorganizacije, ali se u odredbi čl. 214. st. 1. ovog zakona kaže da se neće uzeti u obzir plan koji se podnese sudu nakon završnog ročišta.

Zakon o insolventnosti privrednih društava Crne Gore ("Sl. list RCG", br. 25/02) ima istovetnu odredbu kao i srpski Zakon o stečajnom postupku.

## **Podnošenje plana reorganizacije od strane stečajnog upravnika – pravo ili obaveza**

Odredbom čl. 129. st. 1. ZOSP propisano je da plan reorganizacije mogu podneti stečajni dužnik, stečajni upravnik, poverioci koji imaju najmanje 30% obezbeđenih potraživanja, stečajni poverioci koji imaju najmanje 30% neobezbeđenih potraživanja, kao i lica koje su vlasnici najmanje 30% kapitala stečajnog dužnika. I crnogorski Zakon o insolventnosti privrednih društava u odredbi čl. 62. sadrži istovetnu odredbu kao i srpski stečajni zakon. Hrvatski stečajni zakon procesu legitimaciju za podnošenje predloga daje stečajnom dužniku, dužniku pojedincu i stečajnom upravniku. Ostala lica nemaju pravo na podnošenje stečajnog plana. Zakonodavac daje pravo odboru poverilaca da naloži stečajnom upravniku izradu stečajnog plana, ali ne i pravo stečajnim poveriocima ili vlasnicima stečajnog dužnika da mogu podneti plan reorganizacije (odnosno stečajni plan).

U postupku reorganizacije u njegovoj praktičnoj primeni postavilo se kao sporno pravno, ali i praktično pitanje, da li stečajni sudija, odnosno stečajno veće,



imaju pravo da nalože stečajnom upravniku podnošenje plana reorganizacije. U tom smislu iskristalisala su se dva oprečna stanovišta. Jedni smatraju da je stečajni sudija ovlašćen da nastalu blokadu u postupku stečaja zbog neučestvovanja poverilačkih organa otkloni izdavanjem naloga stečajnom upravniku da preduzme mere u cilju blagovremene izrade i podnošenja plana reorganizacije, a drugi smatraju da stečajni sudija nema ovo ovlašćenje, budući da je podnošenje plana reorganizacije pravo, ali ne i dužnost stečajnog upravnika.

Pobornici ovog prvog shvatanja polaze od toga da se u praksi dešava da se aktivnosti oko podnošenja nacrtu plana reorganizacije ne preduzimaju ni od jednog od ovlašćenih subjekata. Praktično posmatrano, to znači da se može dogoditi da nacrt plana reorganizacije ne bude podnet ni od jednog od ovlašćenih predlagača do isteka zakonom propisanog roka za njegovo dostavljanje stečajnom sudiji. Takva mogućnost postoji ne samo u slučaju izostanka konstituisanja poverilačkih organa, već i u slučaju njihovog regularnog obrazovanja i postupanja. Zakon o stečajnom postupku samo propisuje ko su ovlašćeni predlagači plana reorganizacije, ali ne određuje i obavezu preduzimanja određenih mera u cilju njegove izrade. Obaveznost takvog postupanja nije izričito propisana ni na strani stečajnog upravnika. Na takav zaključak upućuje sadržina odredba čl. 17. ZOSP kojom je određen delokrug poslova stečajnog upravnika. Ipak, tačkom 19. tog člana je propisano da stečajni upravnik obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom. Jedan od tih poslova je i preduzimanje mere radi podnošenja plana reorganizacije, jer je stečajni upravnik jedan od ovlašćenih predlagača tog akta. Sa druge strane, odredbom čl. 12. st. 6. ZOSP propisano je da stečajni sudija donosi odluke i preduzima druge radnje po pitanjima koja nisu u delokrugu stečajnog veća. Njemu je tačkom 4. istog člana stavljeno u nadležnost i da odobrava nacrt plana reorganizacije. U isto vreme, odredbom čl. 23. st. 3. ZOSP propisano je da stečajni poverioci raspravljaju i o izveštaju o ekonomsko-finansijskom položaju stečajnog dužnika i proceni stečajnog upravnika da li postoji mogućnost njegove reorganizacije. Ovakvo zakonsko rešenje prava i obaveza stečajnog upravnika nedvosmisleno ukazuje da je izrada nacrtu plana reorganizacije ne samo njegovo pravo, već i obaveza. Stoga se i u odsustvu izričitog zakonskog naređenja može zaključiti da stečajni sudija ima ovlašćenje da izda nalog stečajnom upravniku za izradu nacrtu plana reorganizacije u zakonom propisanom roku. Ovakvo stanovište temelji se na činjenici da je odredbom čl. 19. st. 2. ZOSP propisano da stečajni upravnik ne odgovara za štetu nastalu u izvršenju naloga stečajnog veća ili stečajnog sudije. Time se jasno iskazuje zakonsko opredeljenje o mogućnosti izdavanja naloga stečajnom upravniku od strane stečajnog sudije. Osim toga, odredbom čl. 20. st. 1. tač. 1. i 2. ZOSP propisano je da se stečajni upravnik razrešava dužnosti ako ne ispunjava svoje obaveze ili ne poštuje zakonske rokove. Izrada nacrtu plana reorganizacije se posebno stavlja u dužnost stečajnom upravniku. On te aktivnosti mora izvršiti u roku određenom odredbom čl. 130. ZOSP. To znači da stečajni upravnik ima obavezu da u roku od 90 dana od dana pokretanja (otvaranja) stečajnog postupka podnese nacrt plana reorganizacije. U protivnom, stečajni sudija mora preduzeti mere za izradu tog dokumenta. On to može učiniti izdavanjem naloga stečajnom upravniku da odmah pristupi izradi nacrtu plana reorganizacije. Šta više, izdavanje takvog naloga je nužno u situaciji kada poverioci odbijaju da uz učešće u stečajnom postupku, a sam stečajni upravnik ne preduzima mere za izradu nacrtu plana reorganizacije

stečajnog dužnika. Istina, tako nastala blokada bi se mogla prevazići i razrešenjem stečajnog upravnika. Zato je ispunjen razlog iz čl. 20. st. 1. tač. 2. ZOSP u slučaju bezuspešnog protoka roka od 90 dana za izradu nacrt plana reorganizacije. Međutim, samo razrešenje stečajnog upravnika ne vodi rešenju nastalog problema. Bezuspešno utrošeno vreme od 90 dana stvara novi problem. On se iskazuje kao odugovlačenje stečajnog postupka kome svojim neaktivnim odnosom doprinosi sam stečajni sudija. Zato postoji mišljenje da uprkos zakonskog određenja položaja stečajnog upravnika kao samostalnog organa stečajni sudija ima ovlašćenje da u okviru svojih nadležnosti preduzme mere za otklanjanje svih uzroka odugovlačenja ili blokade stečajnog postupka. Iz tog razloga stečajni sudija je ovlašćen i da u slučaju neučesća poverilaca u postupku stečaja naloži stečajnom upravniku da izradi nacrt plana reorganizacije. Takva mera je nužna, jer vodi ne samo otklanjanju nastale blokade stečajnog postupka, već i poštovanju zakonom propisane procedure za njegov tok i ishod. Tom merom stečajnog sudije stvaraju se realne pretpostavke za blagovremenu izradu nacrt plana reorganizacije, a time i za donošenje odluke o bankrotstvu stečajnog dužnika. Jer, pored poverilaca odluku o bankrotstvu stečajnog dužnika može doneti stečajno veće, ali tek po neuspešno sprovedenom postupku usvajanja predloženog plana reorganizacije. Stoga je za donošenje takve odluke stečajnog veća nužno blagovremeno preduzeti neophodne mere za izradu nacrt plana reorganizacije i sprovođenje postupka glasanja o istom. Samo na taj način zakonito se može prevazići nastala blokada stečajnog postupka zbog neučestvovanja poverilačkih organa u njegovom sprovođenju. To se čini kroz postupak prijavljivanja potraživanja stečajnih poverilaca i poštovanja zakonom propisane procedure njihovog utvrđenja, odnosno glasanja o predloženom planu reorganizacije od strane stečajnog upravnika.

Pisac ovog rada smatra da bolju pravnu osnovu ima ovo drugo stanovište koje ide za tim da podnošenje plana reorganizacije predstavlja pravo, a ne dužnost stečajnog upravnika. Dužnosti stečajnog upravnika određene su članovima 17. i 18. ZOSP. Kao pravna posledica povreda ovih dužnosti predviđena je imovinska odgovornost za štetu i statusna odgovornost koja povlači za sobom razrešenje. Među ovim dužnostima nema dužnosti podnošenja plana reorganizacije. Stečajni sudija u smislu čl. 12. st. 1. tač. 7. samo vrši nadzor nad radom stečajnog upravnika. Stečajno veće samo imenuje i razrešava stečajnog upravnika. To dalje znači da niti stečajni sudija niti stečajno veće nemaju zakonom ustanovljeno ovlašćenje da izdaju naloge stečajnom upravniku da u zakonskom roku podnese nacrt plana reorganizacije stečajnog dužnika. Hrvatski zakon je ovo pravo dao u nadležnost poverilačkih organa u stečajnom postupku, konkretno odboru poverilaca, ali ne i stečajnom sudiji. Ni crnogorski Zakon o insolventnosti privrednih društava ne ustanovljava obavezu stečajnog upravnika da podnese plan reorganizacije. Stečajni upravnik je zakonski zastupnik stečajnog dužnika. Njegova je obaveza da sastavi izveštaj o ekonomsko-finansijskom položaju stečajnog dužnika i da podnese procenu da li postoji mogućnost reorganizacije stečajnog dužnika. Stečajni poverioci na osnovu dobijenog izveštaja stečajnog upravnika razmatraju da li će se stečajni postupak okončati bankrotstvom stečajnog dužnika ili treba preduzeti mere radi podnošenja plana reorganizacije u stečajnom postupku. Već na prvom poverilačkom ročištu stečajni upravnik može obavestiti stečajne poverioce da ima uslova za preduzimanje mera radi podnošenja plana reorganizacije. Međutim, stečajni



poverioci mogu na prvom poverilačkom ročištu kvalifikovanom većinom od više od 70% ukupnih potraživanja odlučiti da se stečajni postupak okonča bankrotstvom stečajnog dužnika, u kom slučaju stečajno veće donosi odluku (rešenje) o započinjanju postupka prodaje imovine stečajnog dužnika. Ako stečajni upravnik na prvom poverilačkom ročištu zaključi da nema uslova za reorganizaciju, tada će inicijativa za podnošenje plana reorganizacije preći na obezbeđene, odnosno neobezbeđene poverioce i vlasnike stečajnog dužnika. Ovo stoga što Zakon o stečajnom postupku Srbije ne daje ovlašćenje stečajnim poveriocima da nalože stečajnom upravniku da stečajni upravnik izradi plan reorganizacije, već to pravo daje samim stečajnim poveriocima. Stoga nema nikakvog smisla da u situaciji kada stečajni poverioci ne iskazuju volju za podnošenje plana reorganizacije konstituisati pravo stečajnom sudiji da može da naloži stečajnom upravniku da on u zakonom propisanom roku podnese plan reorganizacije. Stečajni postupak se vodi u interesu stečajnih poverilaca. Ako stečajni poverioci ne iskazuju interes za reorganizaciju onda je očigledno da se stečajni postupak nad stečajnim dužnikom ima okončati bankrotstvom stečajnog dužnika. Da je tako, potvrđuje i odredba čl. 109. st. 1. tač. 1. ZOSP koja daje obavezu stečajnom sudiji da donese zaključak o unovčenju stečajne mase ako je očigledno da stečajni dužnik ne pokazuje interesovanje za reorganizaciju. Isto će postupiti stečajni sudija ako i stečajni poverioci ne pokazuju interes za reorganizaciju u smislu odredbe čl. 109. tač. 5. ZOSP.

Dakle, sledi zaključak da je podnošenje plana reorganizacije pravo, a ne i obaveza, stečajnog upravnika i da sledstveno tome stečajni sudija nije ovlašćen da izda nalog stečajnom upravniku da preduzme mere u cilju blagovremene izrade i podnošenja plana reorganizacije.

## **Mogućnost reorganizacije nakon donošenja odluke o bankrotstvu**

Veoma važno pitanje koje se u praksi pokazalo kao sporno jeste to da li jednom doneta odluka o bankrotstvu stečajnog dužnika može da se opozove voljom stečajnih poverilaca uz uslov da za njen opoziv glasaju poverioci čije potraživanje iznosi više od 70% ukupnih potraživanja prema stečajnom dužniku. Mišljenja su i tu podeljena. Jedni praktičari i teoretičari smatraju da doneta odluka o bankrotstvu stečajnog dužnika može da se opozove voljom poverilaca uz uslov da za njen opoziv glasaju poverioci čija potraživanja iznose više od 70% ukupnih potraživanja prema stečajnom dužniku, dok drugi smatraju da jednom doneta odluka o bankrotstvu isključuje reorganizaciju stečajnog dužnika.

Ovi prvi polaze od premise da se postupak stečaja odvija prvenstveno u pravcu reorganizacije stečajnog dužnika. Takav zaključak se izvodi iz činjenice da se odluka o bankrotstvu može doneti samo glasovima poverilaca koji učine verovatnim da njihova potraživanja iznose više od 70% ukupnih potraživanja prema stečajnom dužniku. Ako na prvom poverilačkom ročištu ne dođe do izglasavanja bankrotstva stečajnog dužnika zato što za takvu odluku nisu glasali poverioci sa više od 70% ukupnih potraživanja prema stečajnom dužniku zato što se uredno obavestili poverioci nisu odazvali pozivu da prisustvuju skupštini, stečajni postupak se po sili zakona nastavlja preduzimanjem mera za izradu plana reorganizacije. Da li će se stečaj nastaviti bankrotstvom ili reorganizacijom odlučuje se na prvom poverilačkom ročištu. Na tom ročištu poveriocima se pruža mogućnost da donesu odluku o započinjanju postupka reorganizacije ili bankrotstva stečajnog du-

žnika. Međutim, postavlja se pitanje da li se jednom doneta odluka o bankrotstvu može zameniti novom odlukom o preduzimanju mera za izradu plana reorganizacije. Ova nedoumica dobija na značaju u situaciji kada je izveštajem stečajnog upravnika stvorena kriva slika o stvarnom ekonomskom potencijalu stečajnog dužnika i opravdanosti njegovog daljeg održavanja u privrednom životu. Takav izveštaj može predstavljati odraz eventualne nestručnosti ili grubog previda stečajnog upravnika, ali i svesne namere da se lažnom slikom o ekonomskom potencijalu stečajnog dužnika izdejstvuje odluka o njegovom bankrotstvu. U tom slučaju nastaje i sporno pitanje da li se jednom doneta punovažna odluka skupštine poverilaca o bankrotstvu stečajnog dužnika može opozvati i dalji tok tečaja usmeriti ka reorganizaciji stečajnog dužnika. Odluka skupštine poverilaca doneta u skladu sa čl. 23. st. 5. ZOSP ima konstitutivno dejstvo. To dalje znači da se samom voljom – odlukom poverilaca, može opredeliti tok i ishod stečajnog postupka. Saglasno tome, i odluka stečajnog veća o bankrotstvu stečajnog dužnika ima deklarativni karakter. Njome se samo sudskim putem verifikuje odluka skupštine poverilaca. Dosledno tome, voljom stečajnih poverilaca se može i promeniti prethodno doneta odluka o bankrotstvu i odlučiti da se u daljem toku postupka preduzmu mere za izradu plana reorganizacije. Međutim, doneta odluka o bankrotstvu može se punovažno zameniti odlukom o reorganizaciji stečajnog dužnika samo u slučaju kada za nju glasaju poverioci koji imaju više od 70% ukupnih potraživanja. To je logična posledica zakonom propisanog cenzusa za donošenje odluke o bankrotstvu. Njena punovažnost se uslovljava glasovima poverilaca koji imaju više od 70% ukupnih potraživanja prema stečajnom dužniku. Zato je i promena takve odluke moguća samo pod uslovima da i za njen opoziv glasaju poverioci sa istim ili većim procentom potraživanja od zakonom propisanim cenzusa za donošenje odluke o bankrotstvu. Kada je postupak unovčenja imovine stečajnog dužnika sproveden do stepena objektivne nemogućnosti obnove proizvodnog procesa nema ni objektivnih mogućnosti za njegovu reorganizaciju. Postupak reorganizacije se zbog toga može sprovesti samo u situaciji kada stečajni dužnik raspolaže imovinom neophodnom za revitalizaciju ranijeg ili započinjanje novog proizvodnog procesa. Postojanje pravno-validne odluke stečajnih poverilaca predstavlja temeljnu odrednicu svih odluka stečajnog veća i stečajnog sudije o daljem toku i ishodu postupka stečaja. Iz tih razloga Zakon o stečajnom postupku ne sadrži ni odredbu kojom se zabranjuje promena jednom donete pravno-valjane odluke o bankrotstvu. Takvo zakonsko određenje je izraz nastojanja da se u postupku stečaja omogućući najpovoljniji vid kolektivnog namirenja svih stečajnih poverilaca. Šta je za poverioce stečajnog dužnika najpovoljniji vid namirenja njihovih potraživanja utvrđuje se voljom samih poverilaca. Zato je po izričitom slovu zakona i donošenje odluke o bankrotstvu ili reorganizaciji stečajnog dužnika u isključivoj kompetenciji skupštine poverilaca. I iz tih razloga se jednom iskazana volja o tim pitanjima može naknadno promeniti. Štaviše, to je neophodno učiniti uvek kada se u docnijem toku postupka utvrdi da je prezentovani izveštaj stečajnog upravnika o ekonomsko-finansijskom stanju stečajnog dužnika kod poverilaca stvorio krivu sliku o nemogućnosti njegove reorganizacije. U tom slučaju dovodi se u sumnju i sama volja stečajnih poverilaca o daljem toku stečajnog postupka. Stoga se na inicijativu samih poverilaca može pokrenuti postupak preispitivanja prethodno donete odluke o bankrotstvu i izglasati njen opoziv. Međutim, to se pravno validno mo-

že učiniti samo glasovima poverilaca čije potraživanje iznosi više od 70% ukupnih potraživanja prema stečajnom dužniku.

Pisac ovog tematskog rada smatra da ovako izložena argumentacija nema zakonsko utemeljenje. Odredbom čl. 24. st. 1. tač. 1. ZOSP propisano je da skupština poverilaca donosi odluke da li će se stečajni postupak sprovoditi u cilju nastavka rada i reorganizacije stečajnog dužnika ili će stečajni postupak voditi bankrotstvu, prestanku rada stečajnog dužnika i prodaji imovine u skladu sa čl. 23. st. 5. ovog zakona. Iz ove odredbe proizilazi da bankrotstvo vodi prestanku rada stečajnog dužnika i prodaji imovine.

Odredbom čl. 23. st. 5. ZOSP propisano je da ako na ročitu stečajni poverioci za čija potraživanja se učini verovatnim da iznose više od 70% ukupnih potraživanja odluče da se stečajni postupak okonča bankrotstvom stečajnog dužnika, stečajno veće donosi odluku o započinjanju postupka prodaje imovine stečajnog dužnika. Tačno je da odluka skupštine poverilaca ima konstitutivno, a da odluka stečajnog veća u formi rešenja ima deklaratorno dejstvo u tome da se postupak stečaja ima sprovesti u pravcu bankrotstva. Međutim, jednom doneta odluka stečajnog veća o započinjanju postupka prodaje imovine stečajnog dužnika – bankrotstvu (pravosnažna i izvršna), opstaje u pravnom poretku do zaključenja postupka stečaja. Protivi se pravnoj logici dozvoljavanje mogućnosti da kvalifikovana većina od 70% stečajnih poverilaca sa ukupno utvrđenim potraživanjima može promeniti svoju odluku o bankrotstvu u odluku o započinjanju aktivnosti radi podnošenja plana reorganizacije. Stečajni poverioci su se već jednom opredelili da se postupak stečaja okonča bankrotstvom stečajnog dužnika. Kada se jednom krene u unovčenje celokupne imovine stečajnog dužnika i kada se faktički unovči stečajna masa više nema nikakvih uslova za preuređenje postupka stečaja u postupak reorganizacije. Zakon o stečajnom postupku ne ustanovljava ovo pravo stečajnim poveriocima. Odluka stečajnog veća, iako deklarativne prirode o bankrotstvu stečajnog dužnika, predstavlja krucijalnu odluku nakon donošenja rešenja o otvaranju postupka stečaja. Jednom doneta, ovakva odluka se više ne može menjati.

Nije samo sa pravnog stanovišta ovakav rezon pravilan. On je pravilan i sa ekonomskog stanovišta. Odluku o bankrotstvu stečajnog dužnika donosi stečajno veće u smislu čl. 23. st. 5. ZOSP. Na osnovu rešenja o bankrotstvu donetog od strane stečajnog veća, stečajni sudija u smislu odredbe čl. 109. st. 1. ZOSP donosi zaključak o unovčenju stečajne mase. Član 109. nalazi se u Glavi IX Zakona o stečajnom postupku koja nosi naziv “Unovčenje i deoba stečajne mase, namirenje i zaključenje stečajnog postupka”. Kada se već jednom došlo u tu fazu, iz te faze nema povratka nazad. Isključena je svaka mogućnost donošenja odluke o reorganizaciji stečajnog dužnika. Zaključak o unovčenju stečajne mase donosi stečajni sudija, ako: 1) je očigledno da stečajni dužnik ne pokazuje interesovanje za reorganizaciju ili ličnu upravu; 2) na prvom poverilačkom ročištu za to glasa odgovarajući broj stečajnih poverilaca, u skladu sa čl. 23. st. 5. ovog zakona; 3) stečajni dužnik ne sarađuje sa stečajnim upravnikom ili odborom poverilaca radi ispunjavanja objektivnih zahteva za pružanje podataka i obaveštenja u skladu sa odredbama ovog zakona; 4) stečajni dužnik ne izvršava naloge stečajnog sudije ili stečajnog veća; 5) nijedan plan reorganizacije nije podnet u propisanom roku; 6) nijedan plan reorganizacije nije usvojen u vreme održavanja ročišta. Po donošenju zaključka o unovčenju imovine, stečajni upravnik će obustaviti poslovanje stečajnog

dužnika i bez odlaganja započetih postupaka unovčenjem. Znači, zaključak o unovčenju stečajne imovine u sebi sadrži i obustavu poslovanja stečajnog dužnika. Ukoliko prestaje biznis, ukoliko prestaje poslovna aktivnost i delatnost, onda zaista nema svrhe i ekonomskog opravdanja da se već započeti postupak bankrotstva pretvori u postupak reorganizacije.

## **Razvrstavanje učesnika u planu reorganizacije**

U sudskoj praksi postavilo se pitanje kako se učesnici u postupku reorganizacije svrstavaju radi glasanja o planu reorganizacije. Pošto se formiraju klase poverilaca, a Zakon o stečajnom postupku ne kaže o kojim klasama poverilaca se radi, stečajni sudovi imaju velikih problema kako da formiraju klase poverilaca radi odlučivanja o podnetom planu reorganizacije.

Prema odredbi čl. 132. st. 4. ZOSP Republike Srbije propisano je da se glasanje vrši u okviru klasa poverilaca. Potraživanja poverilaca dele se na klase po osnovu njihovih razlučnih prava i prava prioriteta njihovih potraživanja. Stečajni sudija može odobriti formiranje jedne ili više dodatnih klasa u sledećim slučajevima: 1) ako su stvarne i suštinske karakteristike potraživanja takve da je opravdano formiranje posebne klase; 2) ako su sva potraživanja u okviru predložene posebne klase u značajnoj meri slična, izuzimajući klase formirane iz administrativnih razloga u skladu sa stavom 5. ovog člana.

Ove klase u principu odgovaraju isplatnim redovima stečajnih poverilaca, kao i posebnim klasama obezbeđenih potraživanja. Kako su obezbeđena potraživanja po svojoj prirodi različita od neobezbeđenih, u planu reorganizacije im pripada poseban tretman. Klase poverilaca određuje stečajni sudija. Tako se svi poverioci mogu generalno razvrstati u klasu privilegovanih i klasu nepriviligovanih poverilaca. U klasu privilegovanih poverilaca spadaju poverioci sa obezbeđenim potraživanjem (založni poverioci). Tako bi prvu klasu predstavljali razlučni poverioci, drugu klasu bi predstavljali poverioci prvog isplatnog reda, treću klasu bi predstavljali poverioci drugog isplatnog reda, četvrtu klasu bi predstavljali poverioci trećeg isplatnog reda, petu klasu bi predstavljali poverioci četvrtog isplatnog reda (neobezbeđeni poverioci), šestu klasu bi predstavljali poverioci na ime kamata i drugih sporednih potraživanja, dok bi sedmu klasu poverilaca predstavljali akcionari, članovi i osnivači privrednog društva – stečajnog dužnika.

Stečajni sudija može odobriti formiranje jedne ili više dodatnih klasa. Stečajni poverioci istog isplatnog reda i istog pravnog položaja ne moraju imati iste poslovne interese. Zbog toga zakon dozvoljava formiranje dodatnih klasa, pa se poverioci istog isplatnog reda mogu svrstati u više klasa, prema specifičnostima poslovnog odnosa sa stečajnim dužnikom (dobavljači, pružaoci usluga i slično). Hrvatski stečajni zakon u članu 218. govori o tome da se učesnici u stečajnom planu razvrstavaju pri utvrđivanju njihovih prava u skupine. Poverioci s različitim pravnim položajem razvrstavaju se u stečajnom planu u posebne skupine. U vezi s tim, treba razlikovati: 1) poverioce s pravom odvojenog namirenja, ako plan zadire i u njihova prava (što znači da ako plan ne zadire u pravo razlučnih poverilaca oni uopšte i ne glasaju o planu); 2) stečajne poverioce koji nisu nižeg isplatnog reda (to su u srpskom pravu prva tri isplatna reda); 3) stečajne poverioce pojedinih nižih isplatnih redova, ako njihove tražbine ne prestaju. Poverioci istog pravnog položaja mogu se svrstavati u skupine prema istovrsnosti ekonomskih interesa. Ta-

kvo razvrstavanje mora se temeljiti na valjanim razlozima. U planu će se navesti kriterijumi za razvrstavanje. Posebnu skupinu čine radnici, ako sudeluju kao stečajni poverioci s tražbinama koje nisu neznatne. Posebne skupine se mogu oblikovati od poverilaca sa malim tražbinama. Ako bi prema stečajnom planu njegovi učesnici bili jednaki prema svim stečajnim poveriocima, ti se poverioci neće razvrstavati u posebne skupine.

Prema čl. 75. st. 4. crnogorskog Zakona i insolventnosti privrednih društava propisano je da se sledeće klase poverilaca ustanovljavaju i odvojeno glasaju: 1) obezbeđena potraživanja; 2) prioriteta potraživanja; 3) glavna potraživanja; i 4) neobezbeđena potraživanja. Ovaj zakon u daljim odredbama takođe propisuje da se pod istim uslovima kao u srpskom zakonu od strane suda može odobriti formiranje jedne ili više dodatnih klasa, kao i da se može formirati posebna klasa potraživanja iz administrativnih razloga, ako postoji veliki broj potraživanja (više od 200) čiji su iznosi mali (ne prelaze 500 EUR) i ukoliko su odobri formiranje takve klase.

Osnovna pravila pri raspoređivanju poverilaca u klase i određivanju njihovog pravnog položaja u postupku usvajanja plana reorganizacije jesu:

- 1) poverioci različite vrste i različitog ranga ne mogu biti u istoj klasi;
- 2) poverioci iste vrste i istog ranga mogu, ali ne moraju biti u istoj klasi;
- 3) poveriocima iste klase moraju se, po pravilu, obezbediti ista prava;
- 4) raspodela poverilaca u klasi i uređenje njihovog pravnog položaja mora biti izvedeno na način da se spreči opstrukcija;
- 5) nijednom poveriocu se ne može nametnuti lošiji položaj od onog u kojem bi bio da plana nema.

## Glasanje i usvajanje plana reorganizacije

U sudskoj praksi takođe je bilo sporno koja se pravila primenjuju pri glasanju i usvajanju podnetog plana reorganizacije.

Pravo glasa imaju svi poverioci srazmerno visini njihovih potraživanja. U slučaju kada je potraživanje osporeno, stečajni sudija može izvršiti procenu visine potraživanja u svrhu glasanja. Ako se podnese više od jednog plana reorganizacije, o svim podnetim planovima se glasa na istom ročištu. Plan reorganizacije se smatra usvojenim u jednoj klasi poverilaca ako su za plan reorganizacije glasali poverioci koji imaju običnu većinu potraživanja u odnosu na ukupna potraživanja poverilaca u toj klasi. Klasa poverilaca čija potraživanja prema planu reorganizacije treba da budu u potpunosti izmirena ne glasa za plan reorganizacije, odnosno smatra se da je plan reorganizacije u toj klasi usvojen. Plan reorganizacije se smatra usvojenim ako ga na propisani način prihvate sve klase i ako je u skladu sa odredbama ovog zakona. Ako se izglasa više od jednog plana reorganizacije, stečajni sudija usvaja plan reorganizacije podnet od strane stečajnog dužnika. Plan reorganizacije raspravlja se na ročištu za razmatranje plana reorganizacije i glasanja od strane poverilaca, koje ročište je stečajni sudija dužan da zakaže u roku od 20 dana od dana podnošenja plana reorganizacije.

Zakon o stečajnom postupku ne vodi računa o pravima razlučnih poverilaca. Osnovno je pravilo da se stečajnim planom ne sme zadirati u pravo razlučnih poverilaca na namirenje iz predmeta na kojima postoje prava odvojenog namirenja, ako tim planom nije izrekom drugačije određenog. Ako je planom drugačije određeno, za razlučne poverioce će se posebno navesti u kojem se delu njihova prava



smanju, na koje vreme se odlaže njihovo namirenje, te koje još odredbe plana prema njima deluju.

Za poverioce koji nisu nižih isplatnih redova u planu reorganizacije se mora navesti u kom se delu njihove tražbine smanjuju, na koje vreme se odlaže njihovo namirenje, kako se osiguravaju, te koje druge odredbe plana deluju prema njima.

Ako planom reorganizacije nije drugačije određeno, mora se smatrati da su njegovim prihvatanjem potraživanja stečajnih poverilaca nižih isplatnih redova prestala. To je opšte pravilo. Ako se planom reorganizacije odstupi od opšteg pravila, u njemu će se za svaku klasu poverilaca nižih isplatnih redova takođe navesti u kom delu se njihove tražbine smanjuju, na koje vreme se odlaže njihovo namirenje, kako se osiguravaju, te koje druge odredbe plana deluju prema njima. Planom reorganizacije se ne može isključiti niti ograničiti odgovornost dužnika nakon okončanja stečajnog postupka za novčane kazne i s njime izjednačene obaveze.

Načelo jednakog postupanja prema svim učesnicima u postupku reorganizacije mora dosledno da bude sprovedeno. Svim učesnicima ili članovima pojedine klase poverilaca planom se moraju osigurati ista prava. Različito postupanje prema učesnicima iste klase dopušteno je samo uz saglasnost svih poverilaca koji su time pogođeni. U tom slučaju u planu reorganizacije potrebno je priložiti izjave o saglasnosti dotičnih učesnika. Ništav bi bio svaki dogovor stečajnog upravnika, dužnika pojedinca i drugih lica s pojedinim učesnicima kojim se tim učesnicima za njihovo ponašanje pri glasanju ili inače u vezi sa stečajnim postupkom jamči pogodnost koja planom nije predviđena.

Odredbom čl. 134. ZOSP predviđeno je da po svakom planu reorganizacije, poverioci iz niže klase mogu primiti sredstva iz deobne mase, odnosno zadržati određena prava, samo ako su sva potraživanja poverilaca iz više klase u potpunosti izmirena ili ako su ti poverioci glasali, u skladu sa planom reorganizacije, da se tretiraju kao da su poverioci niže klase. To je takozvano načelo prioriteta klase poverenika.

Odredbom čl. 135. st. 1. i 2. izričito je predviđeno da se planom reorganizacije može predvideti namirenje u iznosu većem od nominalnog iznosa prvobitnog potraživanja, kao nadoknada za produženje rokova isplate, a u cilju ekvivalentnog namirenja. Poverioci više klase mogu primiti sredstva čiji iznos premašuje iznos kojim se u potpunosti namiruju njihova potraživanja ako su sva potraživanja poverilaca nižih klasa u potpunosti namirena ili ako su ti poverioci glasali za drugačiji tretman, u skladu sa planom reorganizacije.

Iako to ZOSP nije decidno naveo, trebalo bi uzeti da je pravilno da se ročište za raspravljanje i glasanje o planu reorganizacije ne sme održati pre ročišta za ispitivanje potraživanja. Takođe, ta dva ročišta bi mogla da se spoje.

Podnosilac plana ima pravo, na osnovu rasprave o planu na ročištu, sadržajno izmeniti pojedine odredbe plana reorganizacije. O izmenjenom planu može se glasati na istom ročištu.

Ako predlagač plana reorganizacije ne dobije potreban broj glasova ili podnese plan reorganizacije koji ne ispunjava uslove za usvajanje ili iz drugih razloga nije u skladu sa ovim zakonom, stečajni sudija može odobriti predlagaču plana reorganizacije rok od 30 dana da podnese izmenjeni plan reorganizacije i zakaže ročište u skladu sa ovim zakonom. Ako se ne usvoji ni izmenjeni plan reorganizacije, nad stečajnim dužnikom se sprovodi bankrotstvo.

## Postupanje suda po prijemu nacrtu plana reorganizacije

Ovlašćeni predlagač dostavlja stečajnom sudiji nacrt plana reorganizacije, koji on odobrava. Dalji postupak reorganizacije se može nastaviti samo po uredno sačinjenom i od strane stečajnog sudije odobrenom nacrtu plana reorganizacije. Ako utvrdi da plan reorganizacije nije uredan ili dozvoljen, stečajni sudija ga odbacuje.

Nakon što je plan reorganizacije podnesen stečajnom sudiji, on ispituje njegovu dozvoljenost. Svrha ispitivanja dozvoljenosti plana reorganizacije jeste da se iz postupka uklone oni planovi reorganizacije koji su nezakoniti, odnosno za koje ne postoji mogućnost da ih poverioci prihvate, a radi onemogućavanja odugovlačenja stečajnog postupka i zloupotrebe instituta plana reorganizacije. Pri tome, u Zakonu o stečajnom postupku nisu izričito navedene pretpostavke pod kojima stečajni sudija može i mora doneti jedan konkretan plan reorganizacije. Za odbacivanje nije potreban predlog nekog lica, već to stečajni sudija mora učiniti po službenoj dužnosti.

Tako će stečajni sudija odbaciti plan reorganizacije ako nisu poštovana pravila o ovlašćenom predlagaču i o sadržaju plana, ako podnosilac plana taj nedostatak ne može otkloniti ili ga ne otkloni unutar primerenog roka koji mu je sudija odredio (ZPP, čl. 103). Primera radi, to će biti slučaj ako je stečajni plan podneo izlučni poverilac, neko treće lice, različni poverioci koji nemaju 30% obezbeđenih potraživanja, neobezbeđeni poverioci koji nemaju 30% ukupno utvrđenih potraživanja prema stečajnom dužniku ili vlasnici i osnivači stečajnog dužnika koji ne poseduju više od 30% vrednosti osnovnog kapitala stečajnog dužnika, ili ako plan nema sve delove koje treba da ima, ili su povređena pravila o razvrstavanju poverilaca pojedine klase, ili je predviđena promena u pravnom položaju pojedinih učesnika plana protivzakonita i slično.

Isto tako, stečajni sudija će odbaciti plan reorganizacije ako očigledno nema izgleda da plan koji je dužnik podneo poverioci prihvate ili da ga stečajni sudija potvrdi. Ovde se u prvom redu misli na situaciju u kojoj stečajni dužnik podnosi plan koji bi mu trebao omogućiti nastavak poslovanja, a kvalifikovana većina stečajnih poverilaca se na prvom poverilačkom ročištu izjasnila protiv nastavka poslovanja, kojeg bi vodio stečajni dužnik. Neizglednost prihvatanja, odnosno potvrde plana reorganizacije mora biti očigledna, što drugim rečima znači gotovo izvesna. To dalje znači da u onim slučajevima u kojima stečajni sudija nije siguran da li plan reorganizacije ima izgleda da bude prihvaćen odnosno potvrđen, ne bi smeo plan odbaciti jer bi time povredio načelo poverilačke autonomije. Kada je reč o bezizglednom planu, zakonodavac nije predvideo mogućnost njegovog poboljšanja, kao što je moguće u slučaju neizglasavanja izglednog plana.

Stečajni sudija će odbaciti plan reorganizacije ako je stečajni dužnik u stečajnom postupku već podneo plan koji su poverioci odbili, koji sud nije potvrdio, odnosno usvojio, ili koji je dužnik povukao nakon javnog zakazivanja ročišta za raspravljanje o planu. Taj plan se tada uopšte neće ispitati.

Stečajni sudija će odbaciti plan reorganizacije i kao neblagovremen, ukoliko je podnet nakon isteka roka od 90 dana od dana pokretanja stečajnog postupka, odnosno od datuma kada je rešenje o usvajanju predloga za pokretanje stečajnog postupka istaknuto na oglasnoj tabli suda. Plan reorganizacije stečajni sudija će odbaciti kao neblagovremen i kada je stečajni sudija prethodni rok od 90 dana produžio najviše za 30 dana, a predlagač isti podnese nakon isteka tog roka.

Protiv rešenja kojim se plan odbacuje predlagač ima pravo na žalbu. Žalba se podnosi Višem trgovinskom sudu u roku od 8 dana od dana dostavljanja rešenja predlagaču.

Iako Zakon o stečajnom postupku o ovome ćuti, ponuđeni odgovori na ovo sporno pitanje izvedeni su iz shodne primene odredaba Zakona o parničnom postupku u smilu čl. 5. ZOSP.

## **Potvrda plana reorganizacije**

Jedno od najspornijih pitanja u postupku reorganizacije jeste da li stečajni sudija donosi posebno rešenje kojim odobrava, odnosno potvrđuje usvojeni plan reorganizacije ili jednostavno na zapisniku sa ročišta o glasanju za plan reorganizacije svojim potpisom i koji je overen pečatom suda konstatuje da je usvojeni plan reorganizacije potvrđen.

Zakon o stečajnom postupku o ovom pitanju ćuti. Odredbama člana 133. ovog zakona predviđeno je da posle usvajanja plana reorganizacije sva potraživanja i prava poverilaca i drugih lica i obaveze stečajnog dužnika određene planom reorganizacije uređuje se prema uslovima iz plana reorganizacije. Usvojeni plan reorganizacije ima snagu izvršne isprave i smatra se novim ugovorom za izmirenje potraživanja koja su u njemu navedena. Poslovi i radnje koje preduzima stečajni dužnik moraju biti u skladu sa usvojenim planom reorganizacije. Stečajni dužnik je dužan da preduzme sve mere propisane usvojenim planom reorganizacije.

Odobreni, usvojeni plan reorganizacije od strane stečajnog sudije predstavlja izvršnu ispravu. Zbog toga se odluka stečajnog sudije mora pismeno izraditi u formi rešenja koje sadrži: uvod, izreku i obrazloženje. U pisanom rešenju stečajni sudija može navesti sadržinu potvrđenog usmenog plana reorganizacije, a može i upućujućom rečenicom konstatovati da je plan reorganizacije sastavni deo izreke rešenja. Znači, donošenje navedene odluke je isključivo u nadležnosti stečajnog sudije. O odobrenju ili odbijanju odobrenja usvojenog plana reorganizacije sud mora odlučiti rešenjem koje sadrži uvod, izreku i obrazloženje. Iako zakon ćuti, mora se dozvoliti pravni lek protiv navedenog rešenja, a to je žalba u skladu sa odredbama čl. 32. ZOSP o kojoj, s obzirom da nije određena apelaciona nadležnost stečajnog veća, odlučuje Viši trgovinski sud.

Plan reorganizacije se smatra usvojenim ako ga na propisani način prihvate sve klase, pod uslovom da ne sadrži protivzakonite sastojke. Zakonodavac se nije izričito opredelio da li je za usvajanje plana reorganizacije potrebna odluka stečajnog sudije ili se usvojeni plan reorganizacije potvrđuje na neki drugi način. Ipak, po Zakonu, ako se izglasa više od jednog plana reorganizacije stečajni sudija usvaja plan reorganizacije podnet od strane stečajnog dužnika. Dakle, zakonodavac je indikretno odredio da je stečajni sudija organ stečajnog postupka, organ suda koji donosi odluku o usvajanju plana reorganizacije. Otuda, iz duha samog stečajnog zakona, očigledno proizilazi da stečajni sudija donosi rešenje o usvajanju plana reorganizacije, odnosno o potvrđivanju usvojenog plana reorganizacije. Iz samog duha Zakona o stečajnom postupku proizilazi da stečajni sudija po službenoj dužnosti ispituje da li su plan reorganizacije na propisani način prihvatile sve klase stečajnih poverilaca i da li je plan reorganizacije koji su stečajni poverioci usvojili jeste u skladu sa odredbama ZOSP. Ako stečajni sudija utvrdi da su pri izradi stečajnog plana ili pri prihvatanju stečajnog plana od strane stečajnih poverilaca bit-

no povredene odredbe Zakona o stečajnom postupku, tada stečajni sudija mora uskratiti potvrdu plana reorganizacije, odnosno mora doneti odgovarajuću odluku kojom će odbiti da usvoji (potvrdi) izglasani plan reorganizacije. Nadalje, stečajni sudija je dužan da ispita da li je prihvata plana reorganizacije pokrenut na nedopušten način, odnosno stavljanjem u povoljniji položaj pojedinih poverilaca. Misli se na način koji bi bio protivan načelu savesnosti i poštenja, protivan dobroj veri, kao što je na primer kupovina glasova, skrivanje imovina, priznavanje izlučnih potraživanja. Ako stečajni sudija utvrdi da je usled toga došlo do prihvata plana reorganizacije, isti će odbiti da potvrdi.

Prilikom ispitivanja prihvatanja plana koji su podneli poverioci, stečajni sudija mora da, ako je dužnik prigovorio planu najkasnije na ročištu za glasanje, pismeno ili usmeno na zapisnik ispita da li je dužnik stavljen u teži položaj od onoga u kojem bi bio da plana nema, te da li neki od poverilaca dobija ekonomsku korist koja prelazi pun iznos njegove tražbine. Ako utvrdi da to nije slučaj, stečajni sudija će prigovor dužnika zanemariti. Isto pravilo važi i kada na plan reorganizacije prigovaraju akcionari, udeličari ili nosioci drugih osnivačkih prava privrednog društva koje je stečajni dužnik.

Pobornici shvatanja da se o potvrđivanju plana reorganizacije ne donosi posebna odluka smatraju da je već prethodno stečajni sudija odobrio nacrt plana reorganizacije i usvajanjem tog plana od strane poverilaca isti plan postaje izvršna isprava. Nacrt plana, da bi bio odobren od strane stečajnog sudije, morao je da sadrži sve elemente iz člana 127. ZOSP. Po okončanju glasanja stečajni sudija ne bi morao da donese posebno rešenje, već samo svojim potpisom na zapisniku sa ročišta o usvajanju plana potvrđuje da je procedura zakonito sprovedena. Nema smetnje da u takvoj situaciji stečajni sudija to i konstatuje na zapisniku, odnosno da u zapisnik unese konstataciju da je predloženi plan reorganizacije usvojen. U situaciji kada plan nije usvojen isto će se od strane stečajnog sudije konstatovati na zapisniku, te će stečajni sudija dalje postupiti saglasno čl. 132. st. 11. ZOSP. Na ove radnje i odluke stečajnog sudije ovlašćeno lice imalo bi prigovor stečajnom veću. Međutim, ovi argumenti nisu toliko jaki da bi obesnažili argumentaciju pristalica prvobitno iznetog pravnog stanovišta, budući da ne odgovaraju tradiciji srpskog prava koje se naslanja na kontinentalno, a ne na anglosaksonsko pravo.

## **Odluka o sudbini stečajnog postupka nakon usvajanja plana reorganizacije**

U sudskoj praksi sporno je pitanje kakva je sudbina stečajnog postupka u situaciji kada je usvojen plan reorganizacije. Jedni smatraju da u toj situaciji treba zastati sa stečajnim postupkom do okončanja izvršenja plana reorganizacije, odnosno obustavljanja njegove primene, drugi smatraju da stečajni postupak i dalje nastavlja da teče tako da nema mesta zastoju postupka, a treći smatraju da stečajni postupak treba obustaviti.

Pobornici prvog shvatanja pozivaju se na odredbu čl. 127. st. 1. ZOSP u kojem je propisano da se stečajni postupak koji obuhvata reorganizaciju sprovodi prema planu reorganizacije koji se sačinjava u pismenoj formi. Stoga usvajanjem plana reorganizacije stečajni postupak se ne može obustaviti već se shodnom primenom odredaba čl. 119. st. 2. Zakona o parničnom postupku u vezi čl. 5. ZOSP zastaje sa stečajnim postupkom do okončanja izvršenja plana reorganizacije, odno-

sno obustavljanja njegove primene. Odredbom čl. 1. st. 2. ZOSP propisano je da stečajni postupak obuhvata bankrotstvo, odnosno reorganizaciju. Kako stečajni postupak, osim bankrotstva, obuhvata i reorganizaciju kao jedan od načina namirenja poverilaca, to se postupak stečaja ne može obustaviti ukoliko dođe do usvajanja plana reorganizacije jer ona spada u sam pojam stečajnog postupka, odnosno jedan od dva moguća pravca pokrenutog postupka stečaja. Stoga u situaciji kada se plan reorganizacije usvoji, a pokrenut je (otvoren) postupak stečaja, stečajni postupak se ne može obustaviti već se shodnom primenom odredaba čl. 219. st. 2. Zakona o parničnom postupku, u vezi čl. 5. ZOSP zastaje sa stečajnim postupkom do okončanja izvršenja plana reorganizacije, odnosno obustavljanja njegove primene.

Pristalice drugog shvatanja smatraju da u ovoj situaciji sud ne donosi ni rešenje o zastoju stečajnog postupka, niti rešenje o obustavi stečajnog postupka. Ne radi se o dva postupka već o jednom postupku koji se može voditi na dva načina: bankrotstvom ili reorganizacijom. Na poveriocima je da odluče na koji će se način postupak voditi, kao i da odluče da li će se način vođenja postupka u toku postupka promeniti. Kada je u toku stečajnog postupka doneta odluka o reorganizaciji, to samo znači da su poverioci odlučili da se postupak stečaja vodi na taj način i stoga nema ni zastoja postupka jer se radi o postupku koji teče i jedino je promenjen način namirenja poverilaca, odnosno način vođenja tog postupka. Isto je kada se plan reorganizacije ne izvrši. Tada se takođe menja način vođenja postupka i provodi se postupak bankrotstva. Prema tome, nema uslova niti rezona da se primeni bilo koji od gore pomenutih instituta, odnosno zastoj ili obustava. Posebno valja napomenuti da usvajanjem plana reorganizacije nije prestao da postoji stečajni razlog jer plan reorganizacije predstavlja sporazum dužnika sa poveriocima, odnosno poverilaca između sebe, a ne i namirenje koje bi dovelo do prestanka stečajnog razloga. Takođe se posebno napominje da bi podnošenje novog predloga za stečaj bilo direktno suprotno čl. 138. ZOSP. Naime, odredbama čl. 138. propisano je da u slučaju da stečajni dužnik ne postupa po odredbama usvojenog plana reorganizacije, svaki poverilac ili drugo lice koje ima pravni interes može podneti sudu obaveštenje o neprimenjivanju usvojenog plana reorganizacije. Sud prosleđuje obaveštenje stečajnom dužniku i stečajnom upravniku u roku od 5 dana od dana prijema obaveštenja i zakazuje raspravu o obaveštenju u roku od 10 dana od dana prijema obaveštenja. Ako sud utvrdi da stečajni dužnik ne postupa po odredbama plana reorganizacije, može naložiti: 1) stečajnom dužniku da u određenom roku postupi po planu, kao i da otkloni posledice prethodnog nepostupanja po planu; 2) stečajnom upravniku da preuzme kontrolu nad stečajnim dužnikom; 3) nastavi postupak bankrotstvom stečajnog dužnika; 4) preduzme druge mere u cilju otklanjanja posledica nepostupanja po planu reorganizacije, u skladu sa ovim zakonom.

Pristalice trećeg stanovišta smatraju da je po odobrenju usvojenog plana reorganizacije potrebno obustaviti stečajni postupak, jer usvajanjem plana reorganizacije više nije ispunjen stečajni razlog. U slučaju obustave primene plana usled izglasavanja istoga, na prevarni način ili nepridržavanjem plana, stečajni postupak će se ponovo pokrenuti podnošenjem novog predloga.

Čini se da za treće stanovište postoji najčvršća argumentacija, koja svoje utemeljenje ima u samom Zakonu o stečajnom postupku.

Odredbom čl. 133. st. 6. ZOSP propisano je da se usvajanjem plana reorganizacije u firmi odnosno nazivu stečajnog dužnika briše oznaka "u stečaju". To da-



Ije znači da pravosnažnošću rešenja o potvrdi usvojenog plana reorganizacije nad stečajnim dužnikom stečajni dužnik više nije u postupku stečaja, budući da mu se briše oznaka “u stečaju”. Pošto se pod stečajem podrazumeva kako bankrotstvo tako i reorganizacija, mora se doneti rešenje o obustavi stečajnog postupka nad stečajnim dužnikom.

Drugo, usvajanjem plana reorganizacije otklanja se stečajni razlog tako što se redefinišu obaveze stečajnog dužnika koje su bile dospele, a nisu bile izmirene, na taj način što se iste obaveze smanjuju i što se pomera rok njihovog dospeća, odnosno produžava se novi rok za izmirenje tako utvrđenih obaveza stečajnog dužnika prema njegovim poveriocima. Pošto više nema stečajnog razloga više nema ni stečaja, bilo u formi bankrotstva bilo u formi reorganizacije.

Treće, i odredbom čl. 113. st. 1. ZOSP kao posledica prodaje stečajnog dužnika predviđeno je da se posle prodaje stečajnog dužnika kao pravnog lica, stečajni postupak u odnosu na stečajnog dužnika obustavlja. Ako se postupak stečaja protiv stečajnog dužnika u toj situaciji može obustaviti, putem zakonske analogije dolazi se do zaključka i da se postupak stečaja može obustaviti i u situaciji kada je usvojen plan reorganizacije. Nakon potvrđivanja plana reorganizacije, sva potraživanja i prava poverilaca i drugih lica i obaveze dužnika određene planom preinačuju se i uređuju prema uslovima iz plana. Potvrđeni plan ima snagu izvršne isprave i smatra se novim ugovorom za izmirenje potraživanja koja su u njemu navedena. Te aktivnosti i radnje koje preduzima dužnik moraju biti u skladu sa ponuđenim planom. Dužnik je obavezan da preduzima sve mere propisane potvrđenim planom reorganizacije.

Četvrto, odredbom čl. 139. st. 1. ZOSP propisano je da stečajni sudija donosi rešenje o započinjanju bankrotstva u skladu sa ovim zakonom (otvaranje postupka stečaja), ako sud utvrdi da stečajni dužnik: 1) primenjuje plan reorganizacije čije je usvajanje izdejstvovao na prevaran ili nezakonit način; 2) postupi suprotno uslovima iz usvojenog plana, a nisu predložene zadovoljavajuće mere u cilju otklanjanja posledica predmetnog nepostupanja po planu; 3) ne sarađuje sa stečajnim upravnikom, odborom poverilaca ili sudom radi ispunjavanja objektivnih zahteva za podacima i obaveštenjima; 4) ne ispunjava naloge stečajnog sudije ili stečajnog veća. Iz ove odredbe ne proizilazi da će se obustaviti primena plana reorganizacije u istom stečajnom postupku, već naprotiv, iz te odredbe proizilazi da će na osnovu predloga stečajnog poverioca sud doneti novo rešenje o otvaranju postupka stečaja, ali u tom postupku više neće biti moguća reorganizacija stečajnog dužnika, budući da ona nije uspela, već će se postupak stečaja okončati putem bankrotstva.

Peto, u toku izvršenja plana reorganizacije stečajni dužnik može preduzimati i nove obaveze, odnosno stupati u nove obligacione i poslovne odnose. Iz tih odnosa može nastati nova nesposobnost za plaćanje, nezavisno od obaveza koje su redefinisane usvojenim planom reorganizacije. U toj situaciji stvara se stečajni razlog. Na osnovu postojanja stečajnog razloga novi stečajni poverioci na koje ne dejstvuje usvojeni plan reorganizacije imaju pravo da podnesu predlog za otvaranje postupka stečaja. Pošto nema stečaja u stečaju, onda je jedini pravno logički zaključak da je stečajni postupak morao biti obustavljen usvajanjem plana reorganizacije. Tek u toj situaciji stiže se pravni osnov da novi stečajni poverioci bivšeg stečajnog dužnika na temelju novih osnova, a usled nesposobnosti za plaćanje ste-

čajnog dužnika podnesu predlog za otvaranje drugog (novog) stečajnog postupka nad istim stečajnim dužnikom.

I, na kraju, članom 254. Stečajnog zakona Republike Hrvatske izričito je propisano da će stečajni sudija doneti rešenje o zaključenju stečajnog postupka čim rešenje o potvrdi stečajnog plana postane pravosnažno. Pre zaključenja stečajnog postupka stečajni upravnik je dužan namiriti nesporne obaveze stečajne mase, a za sporne pružiti odgovarajuće obezbeđenje. Sud će objaviti izreku rešenja sa označenjem osnova za zaključenje stečajnog postupka. Sud će unapred izvestiti dužnika, stečajnog upravnika i članove odbora poverilaca o tome kada će nastupiti pravna dejstva zaključenja stečajnog postupka. Ovo pravilo prihvatljivo je i na postupak stečaja koji se odvija u Republici Srbiji. To dalje znači da sud svakako donosi rešenje o obustavi (pravilnije nego o zaključenju) postupka stečaja nad stečajnim dužnikom pošto stečajni upravnik namiri nesporne obaveze stečajne mase i za sporne pruži odgovarajuće obezbeđenje. Bez prethodnog namirenja troškova stečajnog postupka ne može se obustaviti stečajni postupak nad stečajnim dužnikom, usled usvojenog plana reorganizacije. Odredbama čl. 255. Stečajnog zakona Republike Hrvatske propisano je da donošenjem rešenja o zaključenju stečajnog postupka prestaju dužnosti stečajnog upravnika i članova odbora poverilaca, osim ako zakonom nije drugačije određeno. Dužnik ponovo stiče pravo slobodnog raspolaganja stečajnom masom. Ovo se ne odnosi na propise o nadzoru nad ispunjenjem stečajnog plana. Parnica koja je u toku, a koja za predmet ima pobijanje pravnih radnji stečajnog dužnika vezanih uz stečajni postupak, stečajni upravnik može voditi dalje i nakon zaključenja postupka, ako je to predviđeno rešenjem o potvrdi stečajnog plana. U tom slučaju će se parnice voditi za račun dužnika, ako planom nije drugačije određeno.

Ovo rešenje prihvatljivo je i za naše stečajno pravo. Obustavom stečajnog postupka neće se razrešiti stečajni upravnik već će stečajni upravnik vršiti nadzor nad primenom i izvršenjem usvojenog plana reorganizacije. Pristupanje usvojenom planu reorganizacije odvijalo bi se pod budnim okom stečajnog upravnika, koji ostaje zadužen za obavljanje nadzora nad sprovođenjem predmetnog plana. Stečajni upravnik vrši nadzor nad primenom odredaba plana reorganizacije i ima pravo prigovora sudu i obaveštavanja suda i poverilaca o postupanjima koja su suprotna usvojenom planu reorganizacije.

U tom smislu i Nacionalni standard za upravljanje stečajnom masom broj 7. govori o vršenju nadzora nad izvršenjem plana reorganizacije. Suštinska promena u odnosu na stanje predviđeno usvojenim planom reorganizacije je, u smislu ovog standarda, svaki događaj, promena ili odstupanje koje je značajnije prirode i koje po mišljenju stečajnog upravnika može da: 1) se negativno odrazi na novčane tokove; 2) onemogućiti subjekt reorganizacije u obavljanju njegove poslovne delatnosti; 3) umanjiti verovatnoću za uspešno izvršenje plana reorganizacije; 4) značajno ugroziti interese jedne ili više klasa poverilaca; 5) stečajni upravnik je dužan da u vršenju nadzora nad izvršenjem plana reorganizacije postupa sa jednakom pažnjom, odgovornošću i objektivnošću koja se zahteva od stečajnog upravnika u postupku bankrotstva.

Ako stečajni upravnik svoju zakonom propisanu obavezu vršenja nadzora ne obavlja sa propisanim stepenom pažnje, odgovornosti i objektivnosti, Agencija za licenciranje stečajnih upravnika prema njemu može da primeni propisane mere,

uključujući i oduzimanje licence. Osim toga, kada stečajni upravnik u vršenju nadzora nad izvršenjem plana reorganizacije ne postupuje u skladu sa propisima i standardima, poverioci imaju pravo da protiv njega podnesu tužbu za naknadu štete.

Nadležnost stečajnog upravnika u postupku vršenja nadzora nad izvršenjem plana reorganizacije, kao i sam način vršenja nadzora treba da budu sadržani u odluci suda kojom se potvrđuje plan reorganizacije, kao i u samom planu. Ako u sudskom rešenju kojim se odobrava plan reorganizacije nije navedeno drugačije, stečajni upravnik vrši nadzor nad poslovanjem subjekta reorganizacije i nad njegovim finansijama od trenutka donošenja sudskog rešenja sve do potpunog izvršenja plana, ili dok se njegova nadzorna uloga ne okonča iz drugog razloga.

Dakle, stečajni postupak se neće obustaviti izvršenjem plana reorganizacije u smislu čl. 137, već nakon pravosnažnosti sudskog rešenja o odobrenju usvojenog plana reorganizacije. Izvršenjem plana reorganizacije kojim je stečajni dužnik ispunio sve obaveze predviđene planom reorganizacije, vlasnici akcijskog kapitala stečajnog dužnika ponovo stiču vlasnička prava na kapitalu, prestaju sva potraživanja poverilaca iz stečajnog postupka koji je obustavljen posle usvajanja plana reorganizacije, vrši se prodaja društvenog, odnosno državnog kapitala stečajnog dužnika u skladu sa propisima kojima je uređena privatizacija i konačno se razrešava stečajni upravnik.

## Zaključak

Iz ovog rada mogli bi se izvesti odgovarajući zaključci koji predstavljaju odgovore na sporna pravna pitanja i na probleme u praktičnom sprovođenju reorganizacije:

- 1) plan reorganizacije stečajni dužnik može podneti ukoliko je privredno društvo samo uz predlog za pokretanje stečajnog postupka, a ostali predlagači i stečajni dužnik preduzetnik plan reorganizacije mogu podneti samo nakon donošenja rešenja o otvaranju postupka stečaja;
- 2) plan reorganizacije se ne može usvojiti u prethodnom stečajnom postupku;
- 3) rok za podnošenje plana reorganizacije je prekluzivan;
- 4) stečajni sudija nema zakonom predviđena ovlašćenja da naloži stečajnom upravniku izradu nacrtu plana reorganizacije;
- 5) posle donošenja rešenja o bankrotstvu odnosno unovčenju imovine stečajnog dužnika ne može se doneti odluka o reorganizaciji stečajnog dužnika, odnosno o pristupanju izradi nacrtu plana za reorganizaciju;
- 6) rešenje o potvrđivanju ili odbijanju potvrđivanja usvojenog plana reorganizacije donosi se u formi odluke koja sadrži: uvod, izreku i obrazloženje i protiv koje odluke se može izjaviti žalba u roku od 8 dana drugostepenom sudu;
- 7) nastupanjem pravosnažnosti rešenja kojim se odobrava usvojeni plan reorganizacije obustavlja se postupak stečaja nad stečajnim dužnikom.